

Comunicări în plen

ASIGURAREA CONTINUITĂȚII STUDIILOR UNIVERSITARE (LICENȚĂ, MASTER, DOCTORAT) ÎN FORMAREA CADRELOR DIDACTICE

ENSURING THE CONTINUITY OF UNIVERSITY STUDIES (BACHELOR'S, MASTER'S, DOCTORATE) IN THE TRAINING OF TEACHERS

*USACI Doina, dr., conf. univ.,
șef Direcție Politici în domeniul învățământului superior,
Ministerul Educației și Cercetării, Republica Moldova*

*USACI Doina, PhD, Associate Professor
head of the Policy Directorate in the field of higher education
Ministry of Education and Research, Republic of Moldova*

<https://orcid.org/0000-0002-5194-4867>

CZU: 378.126

DOI: 10.46727/c.09-12-2022.p5-10

Abstract. Education is a national priority in the Republic of Moldova, which is the basic factor in transmitting and creating new cultural and general-human values, reproduction and progress of human capital, development of national consciousness and identity. The policy documents that define the education reform in the Republic of Moldova are the Sectorial Education Development Strategy, elaborated in accordance with the provisions of the European Education 2030 Strategy, the Education code, but also the country's commitments under the Association Agreement of the Republic of Moldova with the European Union. Starting from three basic pillars in education: access, relevance and quality, the mentioned policy documents come at the same time to make compatible the structural organization, as well as the content of the national education with the European area of education and research.

Cuvinte-cheie: professional training of the teaching staff, the prestige of the teaching profession, improving teaching methods, advanced training system, sustainable development

Rezumat. Formarea profesională a unui profesor vizează dezvoltarea sa socială, culturală, științifică și profesională generală, formarea calităților profesionale și personale și a valorilor muncii pedagogice. Formarea personalității unui profesor se bazează pe principiul integrării educației formale, non-formale și informale, având ca scop oferirea unei abordări holistice și integrate a învățământului superior prin interacțiune și extindere a activităților educaționale și extrașcolare. Integrarea educației formale, non-formale și informale în procesul de formare a cadrelor didactice contribuie la formarea unei noi gândiri pedagogice care vizează autodezvoltarea, automonitorizarea și formarea viitorilor profesori.

Cuvinte-cheie: formarea profesională a cadrului didactic, prestigiul profesiei didactice, perfecționarea metodelor de predare, sistem de formare avansată, dezvoltare durabilă

În condițiile moderne, **educația** și **cercetarea** sunt componente strategice pentru dezvoltarea durabilă a unei țări. În Republica Moldova sectorul educațional continue să fie unul dintre cele mai dinamice sectoare și reprezintă prioritatea cea mai importantă a Guvernului.

Reformele în sectorul educațional au progresat odată cu reformele structurale generate de aprobarea Codului Educației și a Strategiei Educația 2020, susținute prin angajamentele asumate din Acordul de Asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană. Aceste documente fundamentale ne-au permis să desfășurăm o serie întreagă de reforme privind îmbunătățirea calității predării-învățării și utilizarea TIC în educație, învățarea pe parcursul întregii vieți, formarea competențelor antreprenoriale etc. Or, cea mai importantă sarcină a sistemului de învățământ superior este formarea profesională avansată a profesorilor, care necesită o revizuire a structurii cunoștințelor științifice și dezvoltarea de noi abordări ale formării profesionale. Acest lucru este dictat de faptul că elevii de astăzi vor să aibă un profesor modern care să gândească creativ, care știe să aplice diverse metode inovative, să folosească tehnologii moderne de predare și care învață permanent. Metodele tradiționale de predare-învățare-evaluare părăsesc primele poziții în concepția elevilor noștri, care, adesea, dau dovadă de abordări inovatoare și gândire deschisă. Spre regret, calitatea educației din țara noastră are nevoie de îmbunătățire constantă din cauza lipsei de cadre didactice înalt calificate, a ineficiențelor și a unei corelații necorespunzătoare între studiile universitare oferite și nevoile școlii moderne.

În acest sens, **reforma structurală a sistemului de învățământ superior și a cercetării**, demarată de Ministerul Educației și Cercetării presupune redresarea sistemului binar de cercetare și educație al RM, iar integrarea institutelor de cercetare în universități stimulează atragerea tinerilor talentați în activitățile de cercetare, realizate de institutele respective. Implicarea timpurie și directă în activitatea de cercetare și inovare a generației tinere asigură transferul rapid de noi cunoștințe create în procesul de cercetare.

Prin implementarea reformei menționate, Ministerul Educației și Cercetării intenționează să **consolideze sistemul universitar** și de cercetare prin concentrarea resurselor, atât umane, cât și financiare; să **apropie cercetarea științifică de studenți** prin integrarea institutelor de cercetare în structura universităților, implicit, să **aloc mijloace financiare suplimentare** pentru a susține procesul de modernizare a învățământului superior și a sectorului de cercetare.

Astfel, urmare a **restructurării instituțiilor de învățământ superior cu profil pedagogic**, studenții fiind transferați la o universitate mare, dezvoltată (Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă"), au mai multe oportunități de alegere a cursurilor și programelor de studii, pentru formarea lor profesională; beneficiază de mai multe facilități de studii: laboratoare bine dotate cu echipamente moderne, cămine renovate, săli și terenuri de sport modernizate și au oportunitatea să obțină o diplomă de la o instituție de învățământ superior performantă, mai puternică, cunoscută pe plan național și internațional. La fel și cadrele didactice, au devenit membri ai unei comunități academice de elită, mai bine clasată internațional, mai stabilă, mai puternică, dar și cu posibilități de remunerare mai bune. Totodată, pedagogii au acces mai liber la infrastructura de cercetare și la rezultatele cercetării, beneficiază de mai multe resurse pentru modernizarea programelor de studii oferite etc.

Actualmente, viziunea strategică asupra dezvoltării educației din Moldova se axează pe **obiectivele de dezvoltare durabilă ale Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova**

Europeană 2030”, aprobată la 13 octombrie 2022 de către Parlamentul RM, care prevede expres că

Educația determină dezvoltarea economică a țării. În acest scop urmează să asigurăm sistemului educațional de toate nivelurile (general, profesional-tehnic și superior) cu personal didactic/ științifico-didactic și managerial calificat, competent, motivat și competitiv. Restructurarea sistemului și reconceptualizarea formării profesionale continue a personalului didactic, științifico-didactic și managerial urmează să fie desfășurat din **perspectiva dezvoltării durabile**. Toți studenții noștri de la specialitățile pedagogice urmează să obțină cunoștințe și competențe necesare pentru **promovarea dezvoltării durabile și a stilurilor de viață durabile, protecției mediului, modului sănătos de viață, drepturilor omului, egalității de gen, culturii păcii și nonviolentei, cetățeniei globale și aprecierii diversității culturale.**

Obiectivul general 3 din proiectul **Strategiei EDUCAȚIA – 2030** prevede asigurarea sistemului educațional de toate nivelurile și formele de învățământ cu personal didactic/ științifico-didactic și managerial **calificat, competent, motivat și competitiv**, implicit:

- Dezvoltarea sistemului de orientare și ghidare în cariera didactică, astfel încât numărul de candidați la specialitățile pedagogice să crească cu cel puțin 5% anual,
- Modernizarea strategiilor de îmbunătățire a ratei de absolvire și de diminuarea abandonului academic în învățământul pedagogic,
- Asigurarea inserției și a sprijinului profesional al specialiștilor tineri, în special a celor de sex masculin,
- Implementarea programelor de mentorat de inserție și dezvoltare profesională a specialiștilor tineri
- Modernizarea curriculumului și reconceptualizarea procesului de formare profesională inițială a cadrelor didactice, manageriale, psihologilor școlari, cadrelor
- Sprijinirea instituțiilor de învățământ cu profil pedagogic în procesul de adaptare la era digitală, astfel încât până în anul 2025 acestea să fie asigurate cu echipamente și infrastructură digitală, conectivitate, resurse educaționale deschise și digitale,
- Dezvoltarea sistemului de management al performanței în cariera didactică și managerială din perspectiva promovării inovațiilor, a excelenței în predare/management, a meritocrației, astfel încât numărul de cadre didactice/ manageri cu grade didactice/ manageriale, titluri științifice, științifico-didactice să crească cu cel puțin 50%.

Procesele inovatoare în sistemul educațional vizează dezvoltarea nu numai a întregului sistem, ci și dezvoltarea personalității unui profesor modern, corespunzătoare timpului, creează o „*image*” a personalității pedagogului care se angajează conștient în procesul de dezvoltare profesională și personală continuă. Noua gândire pedagogică are stabilit un sistem de valori calitativ diferit, axat pe dezvoltarea individului. Astfel de tendințe inovatoare sunt rezultatul unei sinteze complexe a cunoștințelor științifice, care asigură sinergia dezvoltării sociale, culturale, științifice și profesionale a personalității profesorului, ridicând nivelul cerințelor de calificare profesională pentru acesta ca specialist, formarea calităților profesionale și personale și a valorilor

muncii pedagogice în disciplina predată, dezvoltarea abilităților de autodezvoltare, automonitorizare și autorealizare în domeniul profesional.

În acest context, trebuie să dezvoltăm și organizăm programe de promovare și motivare a tinerilor pentru cariera didactică, științifico-didactică, de cercetare. Evident este nevoie stringentă să asigurăm financiar și metodologic creșterea atractivității și a prestigiului profesiei de cadru didactic prin revalorizarea acesteia din punct de vedere social, psihologic, cu remunerare financiară decentă, care să motiveze încadrarea tinerilor specialiști în activitatea pedagogică, precum și să asigurăm extinderea programelor de inserție și sprijin profesional pe parcursul carierei.

Deși Ministerul Educației și Cercetării realizează în fiecare an plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior și mediu de specialitate care și-au făcut studiile cu finanțare bugetară la specialitățile de profil pedagogic, foarte puțini tineri rămân să activeze în sistem. Dacă în anul 2003 circa 60% din numărul total de absolvenți s-au angajat în învățământul general, în anul curent acest indicator este de doar 22% (163). De menționat că au fost repartizați în instituții de învățământ general 355 (sau 49,5%) de absolvenți din instituțiile de învățământ superior. În situația în care absolvenții bugetari nu se încadrează în câmpul muncii conform repartizării, instituțiile de învățământ general nu sunt asigurate cu personal didactic, deși din contul bugetului de stat s-au alocat resurse bugetare pentru pregătirea profesională inițială a acestora, prin urmare constatăm o utilizare ineficientă a banilor publici.

În această situație, pregătirea cadrelor calificate, competitive, care ar avea posibilități mai mari de angajare în câmpul muncii este un **imperativ**. Avem nevoie de o pregătire temeinică științifică și metodologică a cadrelor didactice, se impune actualizarea cercetărilor științifice în cadrul învățământului superior de profil din perspectiva sincronizării activităților didactice și a celor de cercetare. Universitățile cu profil pedagogic, autorizate pentru formarea studenților la cele 3 cicluri universitare (**licență, master, doctorat**), trebuie să creeze condiții și oportunități de implicare a cadrelor didactice în activități de cercetare, în elaborarea de proiecte științifice și de participare în diferite concursuri, mobilității și stagii de cercetare în cadrul studiilor de master și doctorat.

Menționăm că, în contextul necesității formării profesionale permanente, masterul este destinat tuturor absolvenților învățământului superior. Acest lucru generează efecte la nivel de piață a muncii, salarizare și posibilități de creștere profesională și avansare în carieră. Mai mult, potrivit art. 132, alin.(1), din Codul educației, deținerea unei calificări în domeniu de cel puțin nivelul 7 ISCED – studii superioare de master reprezintă o cerință minimă obligatorie de calificare pentru ocuparea funcțiilor didactice în învățământul liceal.

În scopul formării cadrelor didactice de calitate, competitive, instituția de învățământ superior poate oferi la studii superioare de master: **programe de aprofundare**, pentru dezvoltarea competențelor într-o specialitate studiată la ciclul I; **programe interdisciplinare** sau pluridisciplinare, care asigură dezvoltarea unor competente transversale specifice în două sau mai multe domenii de formare profesională; **programe complementare**, care suplimentează competențele obținute în cadrul studiilor superioare de licență.

În context, programele de studii doctorale sânt dezvoltate ca parte componentă a învățământului superior în continuarea ciclului II al studiilor superioare. **Studiile doctorale reprezintă prima etapă a carierei științifice.**

Astfel, conform Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior, aprobat prin **Hotărârea Guvernului nr. 482/2017**, în contextul autonomiei universitare, pentru asigurarea sinergiei învățământului superior și a cercetării și continuității celor **trei cicluri universitare** (licență, master și doctorat), *programele de studii superioare la ciclurile II (master) și III (doctorat)* sunt elaborate în cadrul domeniilor de formare profesională și, respectiv, profilurilor științifice de către instituția de învățământ superior și sunt aprobate și autorizate provizoriu, conform legislației în vigoare.

Evident, sistemul învățământului superior trebuie să se focalizeze pe cercetarea științifică, dar și alinierea la cerințele pieței muncii, deziderat posibil prin asigurarea flexibilității și adaptabilității programelor de studii, pe o conectare la sistemele europene și globale, prin creșterea nivelului internaționalizării, creării hub-urilor regionale pe diverse aspecte tematice, fapt ce va permite, astfel, realizarea unei mobilități reale a cadrelor didactice și a studenților.

În scopul asigurării relevanței studiilor în conformitate cu necesitățile pieței muncii și modernizării studiilor universitare, prin **Legea nr. 103/2020**, Parlamentul a ratificat Acordul de finanțare (Proiectul Învățământul Superior) între Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare.

Scopul Acordului de finanțare rezidă în necesitatea modernizării și îmbunătățirii calității și relevanței învățământului superior din Republica Moldova în concordanță cu necesitățile actuale și de perspectivă ale pieței muncii naționale, dar și internaționale. Acordul presupune oferirea de către Banca Mondială a resurselor financiare sub formă de împrumut de stat extern în sumă de 35,7 mln. Euro, perioada de implementare a Acordului fiind de cinci ani (2020-2025). Domeniile strategice țintă ale Proiectului Învățământul Superior sunt: programele cu profil **pedagogic**, inginerie, tehnologii informaționale și medicină.

În contextul proiectului, în anul 2022 a fost organizat concursul subproiectelor pentru **universități și colegii pedagogice** pentru care au fost planificate 24,7 mln. euro și care sunt direcționate pentru îmbunătățirea infrastructurii și spațiilor de învățare. Urmare a concursului, au câștigat 13 instituții de învățământ pentru care au fost alocate cca 289 de milioane de lei (14.3 mln. euro) pentru 20 de proiecte. Drept rezultat al implementării proiectelor aprobate vor fi renovate și dotate cu echipamente **52 de laboratoare și centre de cercetare, 67 de săli de curs, săli polifuncționale și alte spații de instruire, 18 centre didactice și de consiliere**, vor fi îmbunătățite programele de studii superioare, urmează formarea cadrelor universitare etc.

Circa **50%** din sursele financiare au fost obținute de instituții pentru **formarea profesorilor** în domeniul Științe ale educației.

Concluzionăm că, în procesul de modernizare a sistemului educațional, învățământul superior trebuie să se focalizeze pe cercetarea științifică, dar și alinierea la cerințele pieței muncii, deziderat posibil prin asigurarea flexibilității și adaptabilității programelor de studii, pe o conectare la sistemele europene și globale, prin creșterea nivelului internaționalizării, creării hub-urilor

regionale pe diverse aspecte tematice. Învățământul superior urmează să se concentreze, de asemenea, pe o constantă cooperare dintre universități și mediul economic, or, acestea trebuie să devină adevărate incubatoare de știință și idei inovative pentru promovarea bunelor practici și schimbărilor în educație, crearea noilor medii, eficiente și motivante, de dezvoltare și învățare pe parcursul vieții pentru toți cetățenii, îmbunătățirea funcționalității și a calității sistemului educațional.

BIBLIOGRAFIE

1. Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” - <https://gov.md/ro/moldova2030>
2. Cadrul de referință al curriculumului universitar / aut.: Nina Bîrnaz, Otilia Dandara, Viorica Goraș-Postică; Min. Educației al Rep. Moldova. – Chișinău: CEP USM, 2015. – 128 p.
3. Codul educației nr. 152/2014 - <http://lex.justice.md/md/355156/>
4. Decretul Parlamentului RM nr. 103/2020 pentru ratificarea Acordului de finanțare (Proiectul „Învățământul superior”) dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare - https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122207&lang=ro
5. Hotărârea Guvernului nr. 482/2017 pentru aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior - https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=131472&lang=ro

OPORTUNITĂȚILE CADRULUI INSTITUȚIONAL PENTRU IMPLICAREA ÎN CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ A CADRELOR DIDACTICE

THE OPPORTUNITIES OF THE INSTITUTIONAL FRAMEWORK FOR THE INVOLVEMENT OF TEACHING STAFF IN SCIENTIFIC RESEARCH

*SADOVEI Larisa, dr., conf.univ.
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău*

*SADOVEI Larisa, PhD, Associate Professor,
State Pedagogical University "Ion Creanga" from Chisinau*

ORCID: 0000-0002-1739-3766

CZU: 378.091:001.89

DOI: 10.46727/c.09-12-2022.p10-16

Rezumat: În articol sunt prezentate perspectivele de continuare a dezvoltării profesionale a cadrelor didactice prin implicarea în cercetările educaționale. Instituția unde activează, reprezintă un cadru stimulator de oportunități de cercetare a fenomenului educațional, de la identificarea problemei la soluțiile propuse și validate experimental. Experiența implicării cadrelor didactice în cercetarea-acțiune constituie modelul de perfecționare continuă, de sporire a nivelului de competențe profesionale și de cercetare.

Cuvinte-cheie: cadru instituțional, cercetare științifică, cercetare-acțiune, competența de cercetare

Abstract: The article presents the prospects for continuing the professional development of teaching staff through involvement in educational research. The institution where he works, represents a stimulating framework of research opportunities for the educational phenomenon, from identifying the problem to proposed and experimentally validated